

Guia de compostatge comunitari

amb tu,
Montbui
recicla!

Ajuntament
de Santa Margarida
de Montbui

El procés de compostatge no és cap novetat, de fet, es desenvolupa contínuament a la natura mitjançant la descomposició de la matèria orgànica d'origen vegetal i animal.

Aquest procés de descomposició esdevé en unes condicions climàtiques concretes i amb el poder dels organismes i microorganismes existents.

Un exemple que segurament hem pogut observar el trobem als boscos, horts o jardins, quan veiem escarabats, cucs de terra, formigues o altres petits animals alimentant-se de la matèria orgànica caiguda al terra. Aquest procés s'activa quan el terra està humit i el sol o el vent aporten un ambient concret.

Si aquest procés el reproduïm en espais col·lectius com ara una escola o entre un conjunt d'habitatges, en diem compostatge comunitari.

En aquesta guia s'inclouen les indicacions per participar-hi i posar-lo en pràctica, per millorar la fertilitat i l'estructura del sòl del nostre entorn.

Coordinació i continguts: Ajuntament de Santa Margarida de Montbui i ENTORNa3
Disseny i maquetació: ENTORNa3
1a edició: Gener 2026

ÍNDEX

La matèria orgànica és la clau	2
Què vol dir compostar?	4
Què podem compostar?	6
Models de compostatge	6
Què passarà dins la zona de compostatge comunitari?	8
La fauna del compostador	10
Com participar a la zona de compostatge	11
Obtenció i ús del compost	12
Més informació	14

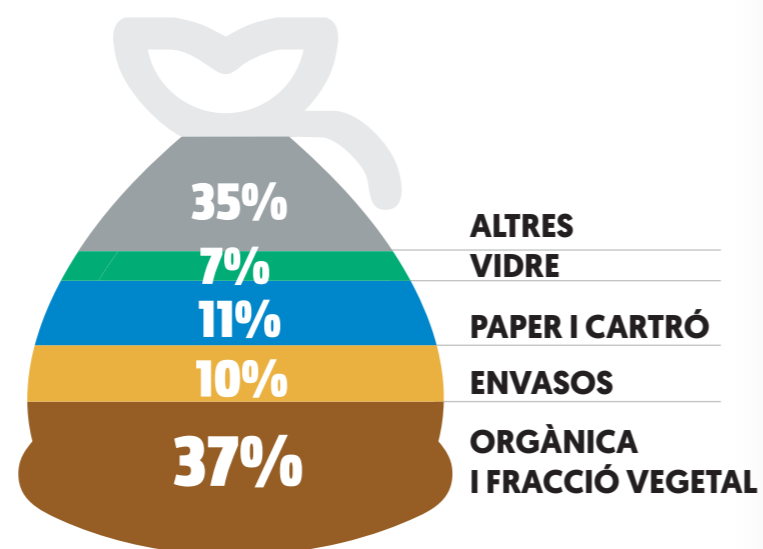

La matèria orgànica és la clau

Les normatives de residus obliguen a redissenyar la gestió de residus i recursos per reduir l'impacte sobre el medi ambient. Per aconseguir-ho, cal reduir la quantitat de residus que es generen i millorar la seva recollida selectiva i reciclatge.

Aquesta seria la bossa tipus dels residus que es generen al municipi.

Del total de residus municipals generats, la fracció orgànica és la més abundant i a més, la que té el procés de reciclatge menys complex.

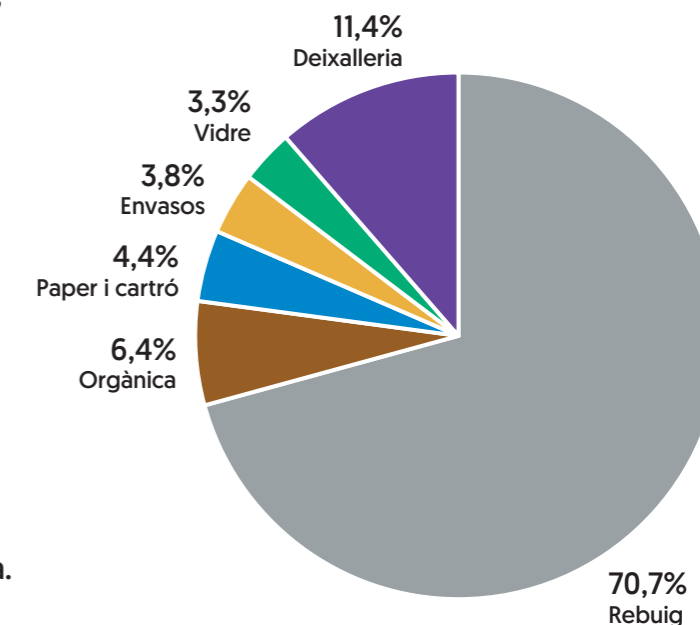

Durant l'any 2024 es van generar 4.000 tones de residus a Santa Margarida de Montbui, el que equival a uns 380 kg per habitant. Només el 29% del total es van separar correctament als contenidors de les diferents fraccions i a la deixalleria.

Cada persona va separar correctament 21 kg anuals de matèria orgànica, **només uns 57 grams diaris!**

Per recollir tota la matèria orgànica generada al municipi, cada habitant hauria de separar 375 grams diaris. Això vol dir que només 1 de cada 6 persones participa de la recollida selectiva.

Recollida selectiva 2024

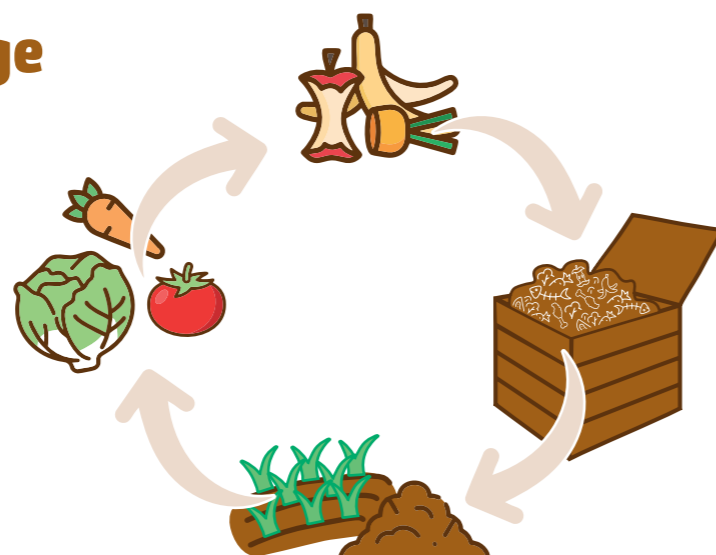

Els camins que pot fer l'orgànica

Si va a compostatge

El compostatge comunitari és una eina amb gran valor ambiental. Permet comprendre el cicle de la matèria orgànica de forma directa.

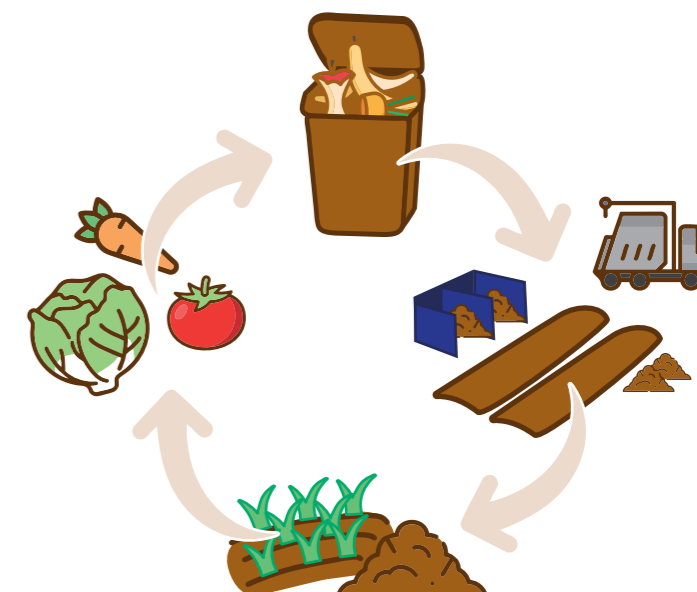
La gestió en el mateix municipi redueix la quantitat de l'orgànica que cal transportar i gestionar en grans instal·lacions de tractament.

Si va al contenidor

Quan es fa ús dels contenidors instal·lats a la via pública, cal disposar de vehicles que recullin i transportin els residus a plantes de compostatge industrial. En el nostre cas, el destí és la planta de compostatge comarcal situada a Jorba.

És obligatori que s'utilitzin bosses compostables i no es llencin altres residus que no són biodegradables.

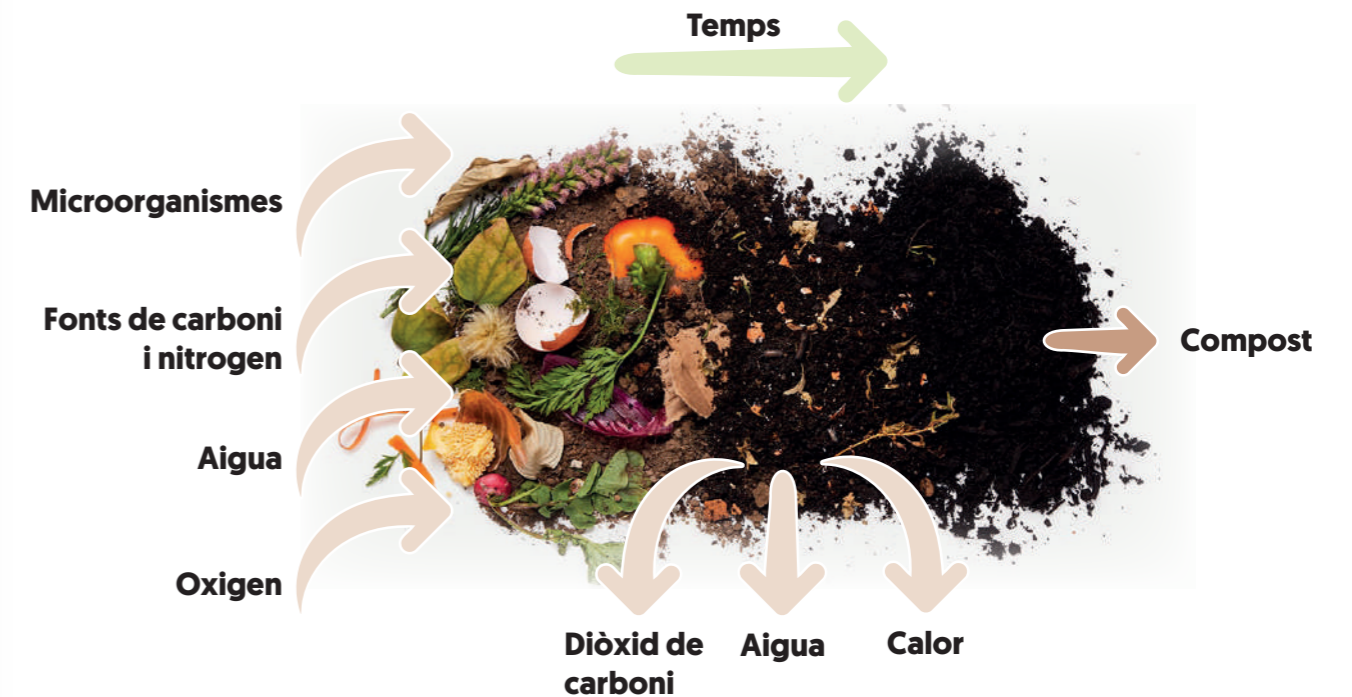
Què vol dir compostar?

El compostatge es defineix com un procés controlat de transformació biològica aeròbica* i termòfila** de materials orgànics biodegradables que resulta en adob orgànic o compost.

El compostatge domèstic i/o comunitari és la forma més fàcil de reciclar en origen, ja que redueix la quantitat de residus que cal recollir, transportar i gestionar en instal·lacions de tractament.

*: Necessita aire

** : Necessita temperatura

Com funciona el procés?

Hi ha 4 elements clau que s'han de tenir en compte a l'hora de fer compostatge.

Humitat

Els microorganismes que intervenen en el procés requereixen una humitat d'entre el 45 i 55%. Disposar d'una quantitat correcta de matèria humida permetrà mantenir aquesta proporció.

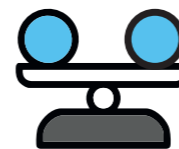
Aire

És imprescindible assegurar una correcta circulació d'aire a l'interior de la pila de matèria orgànica. Per fer-ho, cal aportar material estructurant i realitzar un correcte manteniment del compostador. La presència d'oxigen (15-21%) ens assegura la presència de microorganismes aeròbics i evita la generació de males olors.

Temperatura

El procés de descomposició de la matèria orgànica allibera energia en forma de calor. Si es produeix un increment de temperatura a la pila, vol dir que la matèria s'està descomponent. Als compostadors comunitaris la temperatura pot arribar als 65°C.

Equilibri

Cal disposar una proporció dels materials aportats, equilibrant la quantitat de matèria humida (restes fresques de la cuina) i matèria seca i estructurant (triturat vegetal, closques, pinyols, etc.). La proporció ideal és 1 o 2 parts de matèria humida per 1 part de matèria seca.

Les tasques necessàries per mantenir aquestes condicions durant el procés de compostatge aniran a càrrec del personal de l'Ajuntament responsable del manteniment.

Els usuaris hauran d'aportar una petita quantitat d'estructurant al realitzar l'aportació de la matèria orgànica al compostador.

Què podem compostar?

Per defecte, es poden compostar totes aquelles restes orgàniques que proveniu d'una planta o un animal, però cal tenir en compte algunes consideracions i que cadascuna ens aportarà diferents nutrients o característiques al compost final.

Tot seguit trobaràs informació més detallada:

De la cuina

Restes de fruita i verdura
Pa sec i restes de menjar cuinat
Marro del cafè i restes d'infusions
Closques de fruits secs, ou i marisc
Tovallons i paper de cuina sense tinta
Restes de carn i peix
Ossos i espines
Taps de suro, escuradents i llumins

Del jardí o de l'hort

Flors seques
Rams pansits i fulles seques
Restes de l'hort

Amb moderació

Herbes no desitjades de l'hort
Recipients, envasos i càpsules compostables

No compostis

Excrements d'animals
Residus inorgànics i no biodegradables o que continguin elements tòxics

Cal separar les restes orgàniques i llençar-les al compostador **SENSE BOSSA**, tampoc amb bossa compostable.

Per ajudar-vos en aquesta tasca, l'Ajuntament us facilitarà un cubell de 10 litres amb tapa i nansa.

Models de compostatge

Comunitari

Els propis usuaris fan les aportacions als compostadors, com si fossin contenidors però **sense bossa**.
Hi ha personal format per fer les tasques de manteniment i informació.
Els usuaris poden aprofitar el compost un cop finalitzat el procés.

Domèstic

Les restes orgàniques generades es transformen i s'aprofiten en el mateix lloc d'origen, tancant el cicle de la matèria orgànica en la mateixa llar.
Els propis usuaris fan les aportacions i tenen els coneixements per gestionar-lo.

Industrial

Es requereixen vehicles i plantes de tractament pel transport i el reciclatge de grans quantitat de matèria orgànica.
L'ús habitual de bosses de plàstic i la presència d'impropis als contenidors pot empitjorar la qualitat del compost obtingut.

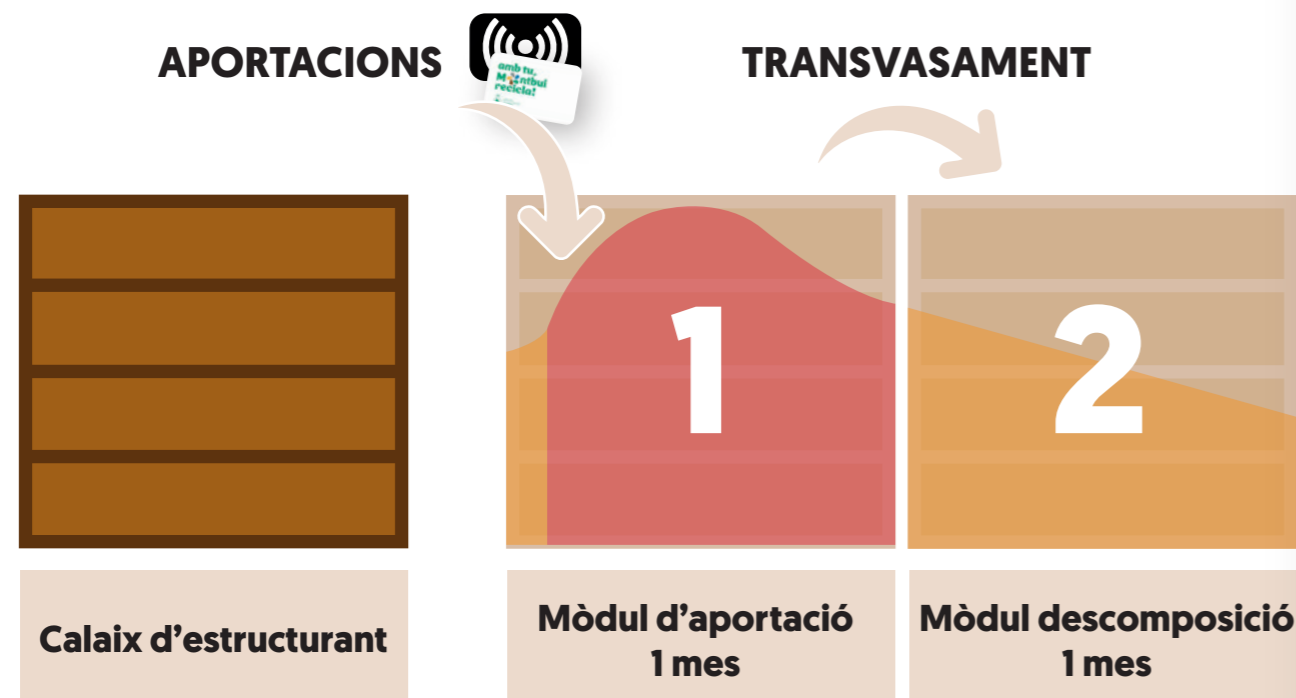
Què passarà dins la zona de compostatge comunitari?

Si els condicionants anteriors es compleixen, el procés de compostatge seguirà una corba de temperatura similar al gràfic. A cadascun dels mòduls del compostador s'hi desenvolupa una funció diferent.

El procés començarà amb les aportacions de matèria orgànica al corresponent mòdul, prèvia identificació amb la targeta de l'usuari.

Els altres mòduls seran d'accés exclusiu pel personal de manteniment, que s'assegurarà de realitzar les tasques necessàries per aconseguir amb èxit el compost final.

Aquestes fases i els temps previstos seran variables en funció de les aportacions, les condicions climàtiques i de les tasques de manteniment.

TRANSVASAMENT EXTRACCIÓ

Mòdul d'aportació (1)

És on es fan les aportacions per part dels usuaris i del material estructurant, i a on es fan la majoria de tasques de manteniment.

En aquest mòdul es desenvolupen l'etapa mesòfila i l'inici de la termòfila. La mesòfila té lloc des de la temperatura ambient fins als 45°C, a partir d'aquesta temperatura s'inicia la fase termòfila.

L'activitat microbiana es va adaptant cap a organismes que suporten majors temperatures i que s'encarreguen de degradar elements més complexos.

Mòdul de descomposició (2)

Aquest mòdul és d'accés exclusiu del personal de manteniment, que s'encarregarà de voltejar i afegir aigua segons les necessitats del compostador.

La matèria orgànica aportada s'anirà degradant, ocasionant un enfosquiment i esmicolament de la mateixa que causarà una disminució del volum de la pila de compostatge. Amb el transvasament del material inicial, se sol reactivar el procés per l'homogeneïtzació de la barreja i la correcció de la humitat i la compactació.

El material obtingut en aquest mòdul es podria utilitzar com a compost fresc.

Mòdul de maduració (3)

Aquest mòdul és d'accés exclusiu del personal de manteniment. No necessita tasques específiques, més enllà del control i la recollida de dades.

El temps de permanència del material serà variable segons el nivell d'estabilitat i maduresa que es vulgui obtenir pel compost.

Un cop extret, el compost es posarà a disposició dels usuaris participants.

Compost

El compost resultant s'analitzarà anualment per assegurar que és apte per ús domèstic.

A les pàgines següents s'explica el procés d'obtenció del compost madur i com es pot aplicar per fertilitzar les plantes.

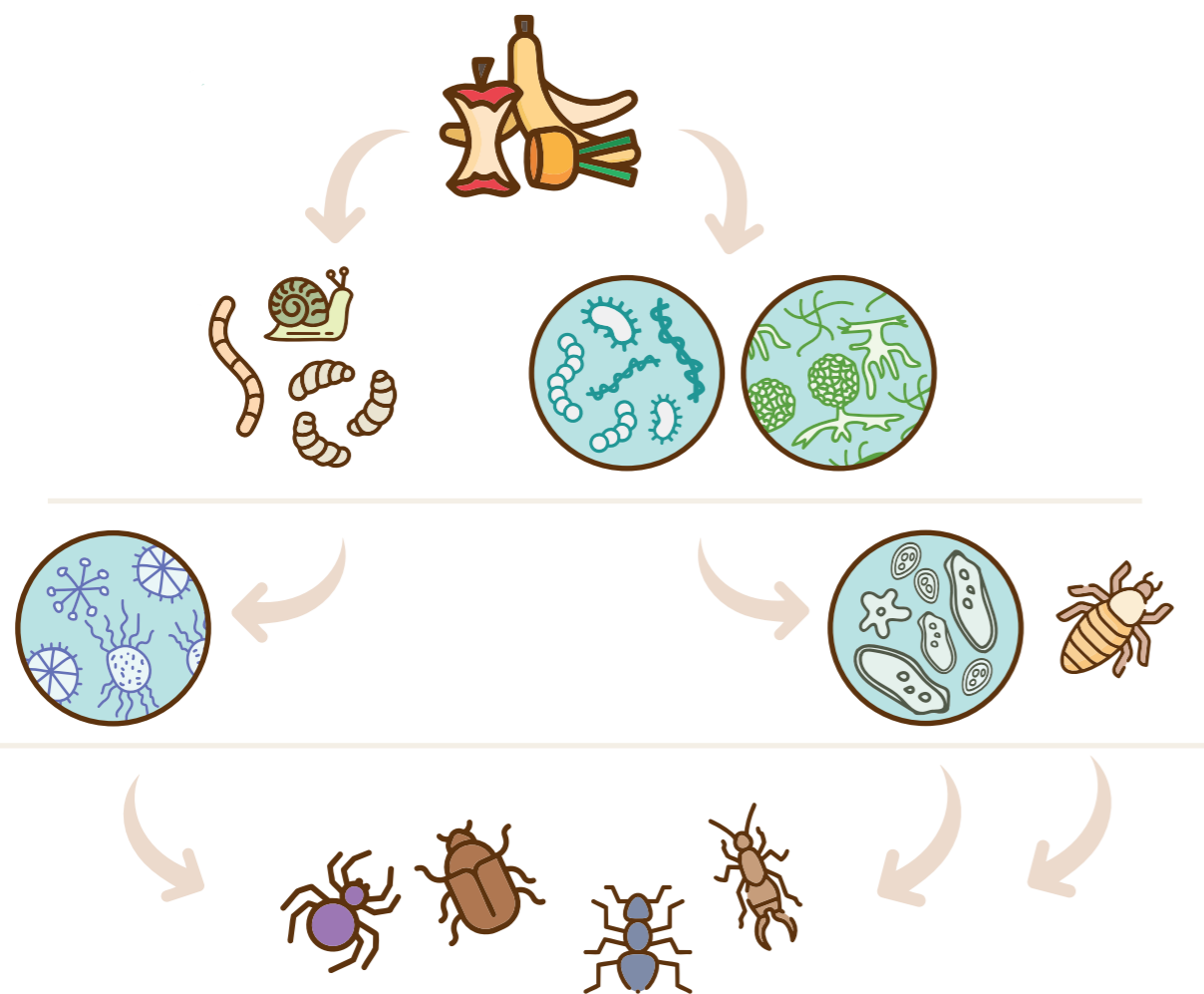
La fauna del compostador

Durant el compostatge es busca aconseguir un ecosistema de microorganismes i insectes divers, per tal de millorar les condicions de descomposició.

A mesura que vagi avançant el procés de compostatge, anirà apareixent una varietat més gran d'aquests organismes. No és preocupant si apareixen alguns animals dins dels mòduls de compostatge, de fet, és beneficiós.

Alguns exemples de fauna associada al compostatge podria ser:

- **Descomponedors primaris:** són els organismes descomponedors de la matèria orgànica. Microorganismes com bacteris, fongs i actinomicets. Cucs de terra, porquets de Sant Antoni i milpeus.
- **Descomponedors secundaris:** són aquells que s'alimenten dels de nivell primari. Nematodes, col·lèmbols i àcars.
- **Descomponedors terciaris:** aquests organismes s'alimenten dels secundaris. Formigues, escarabats, centpeus i tisoletes.

Com participar a la zona de compostatge

La correcta participació en el compostatge comunitari és molt important, ja que assegura el funcionament d'un procés biològic i l'èxit del seu resultat final, el compost. La col·laboració entre les famílies que fan les aportacions i el personal de manteniment és crucial.

Per participar correctament a l'àrea de compostatge comunitari has de seguir els següents passos:

1

Separa correctament les restes de matèria orgànica generades a la cuina i les petites restes del jardí. Utilitza el cubellet marró (sense bossa) per transportar-les.

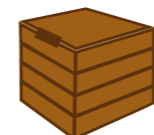
2

Identifica't al mòdul d'aportacions amb la targeta electrònica d'usuari.

3

Aporta les restes orgàniques i cobreix amb un volum similar de l'estructurant que hi ha al calaix contigu.

4

Baixa la tapa assegurant que quedi ben tancada.

Si generes grans quantitats de fracció vegetal (de mida petita o llenyosa), cal que sol·licitis la recollida específica de poda a través del Punt d'Informació.

Obtenció i ús del compost

Temps

Un cop iniciat el compostatge, es podrà fer la primera recollida de compost al voltant dels 6 mesos, tot i que pot durar fins a un any segons les condicions, l'ambient i el ritme de les aportacions. Aquest període de temps es pot escurçar durant els propers cicles.

Observar i oloar

Sabrem que el compost és madur quan:

- Fa olor a terra de bosc.
- És de color fosc (pot variar segons el material utilitzat).
- Té textura de terra vegetal.
- No es veuen restes de matèria orgànica fresca.
- Està a temperatura ambient.

Manteniment

La zona de compostatge comunitari es visita periòdicament per una persona encarregada que s'assegura que el procés funcioni correctament.

Les tasques de manteniment que es fan són:

- Recollida i registre de dades.
- Reposició d'estructurant al calaix.
- Retirada d'impropis i altres materials no compostables.
- Homogeneïtzació de la pila i aportació d'aigua si cal.
- Transvasaments del material un cop els mòduls estan plens.
- Extracció i garbellat del compost madur.
- Recollida de mostres.
- Informació i comunicació amb els usuaris.

Extracció

El personal de manteniment extraurà el compost madur i el deixarà a disposició dels usuaris.

Es pot utilitzar el compost directament o garbellar-lo per a utilitzar només les partícules més fines. El material estructurant sense descompondre es pot utilitzar com a encoixinat vegetal o tornar a aportar com a estructurant al mòdul d'aportació.

Aplicació

Cal assegurar-se que el compost està completament madur, ja que sinó podria donar lloc a problemes de germinació o males olors.

- Noves plantacions: entre 1 i 3 kg/m² segons la tipologia de la planta.
- Fertilitzant: capa de 2 cm a la base de l'arbre, arbust o planta.
- Transplantaments: 1 part de compost per 3 de terra.
1 kg de compost equival aproximadament a 2 litres.

Emmagatzematge

Si queda excedent de compost, és millor guardar-lo en un recipient transpirable i a resguard de les inclemències del temps.

Beneficis

El compost aporta molts beneficis:

- Dona estructura al sòl, facilitant l'intercanvi de gasos i la retenció de la humitat.
- És un producte natural, sense components químics, i lliure de patògens que en molts casos actua com a bactericida i fungicida.
- Representa un estalvi econòmic, ja que evita la compra de fertilitzants comercials i aprofita materials que suposarien residus.

De cada 100 kg de matèria orgànica aportada es podran obtenir uns 10 kg de compost madur garbellat.

Altres fonts d'informació

Web “El compost”.
Agència de Residus de Catalunya.

Vídeos “El cicle de la matèria orgànica”.
Agència de Residus de Catalunya.

Per consultar a on es poden llençar altres residus o materials:
www.residuonvas.cat

PUNT D'INFORMACIÓ

Amb tu, Montbui Recicla

Nucli Urbà

Edifici Mont-Àgora,
al Passeig de Catalunya.

Horari d'atenció

Dilluns de 10.00 a 13.00 h
Dijous de 10.00 a 13.00 h i de 16.00 a 19.00 h
Dissabtes (alterns) de 10.00 a 13.00 h

Nucli Antic

Centre de Serveis Municipals
del Nucli Antic, al carrer Anselm Clavé, 3.

Horari d'atenció

Dimecres de 16.00 a 19.00 h

617 592 490

reciclamontbui.cat

montbui.mediambient@montbui.cat